

جزوه ای که پیش رو دارید شما را در یادگیری مطالب عربی کمک می کند و بیان قواعد و نکات مهم در ابتدای هر درس و تمارین و عبارات برای بهتر شدن ترجمه است. امیدواریم گام کوچکی در مسیر آموزش زبان قرآن باشد.

الدَّرْسُ الْأَوَّلُ (الْقِسْمُ الْأَوَّلُ)

الف) در عربی اسم دو قسم است : ۱- مُذَكَّر ۲- مُؤنَّث.

مُذَكَّر : اسمی است که در آخر آن هیچ از علائم تأنیث (مُؤنَّث) نباشد مانند : قَلَمٌ، رَجُلٌ .

مُؤنَّث : اسمی است که یکی از علائم تأنیث در آخر آن باشد و علامت اصلی مؤنث « ة » است مانند : مُعَلِّمَةٌ - شَجَرَةٌ.

* اسم ها و کلماتی که بر پسرها، مردها دلالت می کند مُذَكَّر هستند مانند : علی، رَجُلٌ

* اسم ها و کلماتی که بر دخترها ، خانم ها دلالت می کند بدون در نظر گرفتن علامت «ة» مؤنَّث هستند مانند : زینب

نکته : بعضی از اسم ها با قرار دادن «ة» در آخر آن ها از مذکر به مؤنَّث، و با حذف «ة» از آخر آن ها از مؤنَّث به مذکر تبدیل می شوند و باید توجه داشت که این تغییرات با همه اسم ها امکان پذیر نمی باشد. معلم ← مُعَلِّمَةٌ ، طالِبَةٌ ← طالب و تبدیل رَجُلٌ ← رَجُلَةٌ (غلط) رَجُلٌ ← إمرأة (صحیح) می باشد .

ب) اسم اشاره : اسم هایی هستند که برای اشاره کردن و نشان دادن کسی یا چیزی به کار می روند .

اسم اشاره دو نوع است : ۱- اشاره به نزدیک (این) ۲- اشاره به دور (آن).

اسم اشاره به نزدیک برای مذکر « هذا » و برای مؤنَّث « هَذِهِ » به کار می رود . هذا رَجُلٌ، هذه إمرأةٌ.

اسم اشاره به دور برای مذکر « ذَلِكَ » و برای مؤنَّث « تِلْكَ » به کار می رود . ذَلِكَ رَجُلٌ، تِلْكَ إمرأةٌ

فَن تَرْجَمَهُ : ترجمه این دو جمله تفاوت اندکی با هم دارند.

هذا الْوَلَدُ، نَاجِحٌ. این پسر، موفق است. هذا، وَلَدٌ نَاجِحٌ. این، پسری موفق است.

اکنون شما این جمله ها را ترجمه کنید.

هذا، كَنْزٌ كَبِيرٌ. .... هذا الْكَنْزُ، كَبِيرٌ.

هَذِهِ، مُهَنْدِسَةٌ مَاهِرَةٌ. .... هَذِهِ الْمُهَنْدِسَةُ، مَاهِرَةٌ.

التمرین الأول : به فارسی ترجمه کنید .

..... (۱) أَلْعَالِمُ بِلَاعَمَلٍ كَالشَّجَرِ بِلَاثَمَرٍ

..... (۲) مُجَالِسَةُ الْعُلَمَاءِ عِبَادَةٌ

التمرین الثانی : در جاهای خالی زیر اسم اشاره مناسب به کار ببرید .

(الف) ..... شَجْرَةٌ (هذا - ذلك - هذه) (ب) ..... طالبٌ . (تِلْكَ - هذه - ذلك)

التمرین الثالث : در جای خالی گزینه مناسب را بنویسید .

(۱) فاطمةُ اسمُ بنتٍ . وَوَحِيدٌ اسمٌ ..... (جَبَلٍ - وُلْدٍ - إمْرأةٍ)

(۲) آفةُ العِلْمِ، ..... (النَّسيانُ، بلا عَمَلٍ، العداوة)

التمرین الرابع: معادل مؤنث هر کلمه را از میان کلمات داده شده بنویسید. (إمْرأة، الطالبة، ناجحة، البنت)

الطالب ..... ناجح : ..... رَجُلٌ : ..... الولد : .....

الدرس الأول (القسم الثاني)

اسم از نظر تعداد بر سه قسم است ؛ ۱- مفرد ۲- مثنیٰ ۳ - جمع (درس بعد)

مفرد اسمی است که بر یک شخص یا یک چیز دلالت کند. رَجُلٌ، إمْرأة، کتاب

اسم مفرد به دو دسته تقسیم می شود.

(الف) مفرد مذکر : (یک شخص یا یک چیز مذکر) علامت خاصی ندارد. طفلٌ، جَبَلٌ

(ب) مفرد مؤنث : (یک شخص یا یک چیز مؤنث) علامت اصلی آن «ة» است. طالبة، شَجْرَةٌ

اسم مثنیٰ : به اسمی که بر دو شخص یا دو چیز دلالت کند. و علامت آن، الف و نون (ان) و یاء و نون (ین) در آخر آن می باشد. رَجُلَانِ، رَجُلَيْنِ.

* اسم مثنیٰ در زبان عربی است، و در فارسی کاربرد ندارد و می توان اسم های مثنی را به شکل جمع در فارسی ترجمه کرد. و اسم مثنیٰ به دو دسته تقسیم می شود.

(الف) مثنیٰ مذکر: اسم مفرد مذکر + (ان، - ین) مانند: طالب + (ان، ین) طالبان، طالبین.

(ب) مثنیٰ مؤنث : اسم مفرد مؤنث + (ان، - ین) مانند : طالبة + (ان، ین) طالبتان، طالبتین. و در این صورت (ة) به (ت) تبدیل می شود.

اسم اشاره مثنیٰ : «هذان» اسم اشاره به مثنای مذکر، و «هاتان» اسم اشاره به مثنای مؤنث است. هذانِ رَجُلَانِ، هاتانِ إمْرأتانِ.

* برای اسم های مثنی، صفت مثنی نیز به کار می رود. هذانِ الولدانِ، نَظيفانِ، — هاتانِ البناتِ، نَظيفتانِ.

حركات : حرکات سه است —، - فتحه (زبر)، - کسره (زیر)، - ضمه (پیش) حرفی که در کلمه ای فتحه داشته باشد مفتوح، و حرفی که کسره داشته باشد مکسور، و حرفی که ضمه داشته باشد مضموم گویند. نداشتن حرکت سکون (ْ) و حرف بدون حرکت را ساکن نامند.

* تنوین : نون ساکنی(نْ) است که در آخر بعضی از اسم های عربی می آید نوشته نمی شود ولی خوانده می شود تنوین سه قسم است. علامت تنوین نصب َ، علامت تنوین جر ِ، علامت تنوین رفع ُ، مانند: تنوین نصب، رَجُلًا(رَجُلُنْ) و تنوین جر، رَجُلٍ (رَجُلُنْ) و تنوین رفع، رَجُلٌ (رَجُلُنْ).

التَّمْرِينِ الْأَوَّلُ : به فارسی ترجمه کنید.

- ۱- الدَّهْرُ يَوْمَانِ، يَوْمٌ لَكَ وَيَوْمٌ عَلَيْكَ.....
- ۲- رَأْيَانٍ، خَيْرٌ مِنْ رَأْيٍ وَاحِدٍ.....
- ۳- هَاتَانِ الشَّجَرَتَانِ، بَلَا تَمْرٍ.....

التَّمْرِينِ الثَّانِي : در جاهای خالی زیر اسم اشاره مناسب به کار ببرید.

- ۱- .....بِنْتَانِ. (هَذَانِ، هَذِهِ، هَاتَانِ)
- ۲- .....الْجَبَلَانِ، مُرْتَفَعَانِ. (هَذَانِ، هَاتَانِ، ذَلِكَ)

التَّمْرِينِ الثَّلَاث : کلمات ناهماهنگ را مشخص کنید.

- ۱- هذا ○ هذه ○ ذلك ○ هاتان ○
- ۲- الولدان ○ الطالبان ○ الجبلان ○ الإيمان ○

التَّمْرِينِ الرَّابِع : متناهی اسم های زیر را بنویسید.

نافذة ..... الصَّف ..... الْمُعَلِّمَةُ ..... وَآد.....

الدَّرْسِ الْأَوَّلِ (الْقِسْمِ الثَّلَاث)

جمع : آن است که بر بیش از دو فرد ویا دوچیز دلالت می کند. ۱- جمع سالم ۲- جمع مُكسَّر.

جمع سالم : شکل اصلی مفرد تغییری داده نمی شود، و حروفی را به آخر آن ها اضافه می شود، و دو نوع است.

الف) جمع مذكر سالم : جمعی است که با اضافه کردن «وَنَ، - يَنَ» به آخر اسم مفرد مذكر ساخته می شود.

مُعَلِّمٌ + وَنَ، يَنَ = مُعَلِّمُونَ، مُعَلِّمِينَ.

ب) جمع مؤنث سالم : جمعی است که با اضافه کردن «ات» به آخر اسم مفرد مؤنث ساخته می شود. مُعَلِّمَةٌ + ات = مُعَلِّمَاتٌ، و در این نوع جمع «ة» حذف می شود. و در برگشت به مفرد دوباره «ة» را اضافه می کنیم.

جمع مَكسَّر: شکل اصلی و ساختمان مفرد آن تغییر داده می شود، و حرف یا حروفی در اول، میان و آخر اسم اضافه می شود و می توان گفت قاعده کلی ندارد. رَجُلٌ = رجال(مردان)، مُفْتاحٌ = مفاتيح(کلیدها)، سَنَةٌ = سنّوات(سال ها). جمع مَكسَّر اکثر کلمات را باید شنید، جمع مَكسَّر در واژه نامه ها را خوب به خاطر بسپارید.

بعضی از اسم ها فقط جمع سالم دارند، مانند : مُعَلِّمٌ، و بعضی از اسم ها جمع آنها فقط جمع مَكسَّر است، مانند رَجُلٌ و اسم های غیر عاقل، و بعضی اسم ها هم جمع سالم دارند و هم مَكسَّر مانند: حَافِظٌ، (حافظون- حافظات)، حُقَاطٌ.

اسم اشاره جمع «هُؤْلَاءِ» (اینان) برای نزدیک، و «أَوْلَانِكَ» (آنان) برای دور، و در اشاره به جمع مذکور مؤنث سالم و جمع مکسر یکسان به کار می رود. هُؤْلَاءِ حَافِظُونَ، هُؤْلَاءِ حَافِظَاتٌ، هُؤْلَاءِ حُقَاطٌ. ویا أَوْلَانِكَ حَافِظُونَ، أَوْلَانِكَ حَافِظَاتٌ، أَوْلَانِكَ حُقَاطٌ.

گاهی «هُؤْلَاءِ» را «این» و «أَوْلَانِكَ» را «آن» ترجمه می کنیم؛ مثال: هُؤْلَاءِ الْخَيَّاطُونَ، مَاهِرُونَ. این خیاط ها، ماهر هستند. أَوْلَانِكَ الْمُؤْمِنَاتُ، شَاكِرَاتٌ. آن مؤمنان، سپاسگزار هستند.

اکنون شما این عبارت را ترجمه کنید. هُؤْلَاءِ الطُّلَّابُ، وَاِقْفُونَ عِنْدَ الْمُدْرِّسِينَ.....

* اسم اشاره به جمع مکسر برای غیر عاقل «هذه، وتلك» می باشد که توضیح بیشتر این نکته را در سال های بعد خواهید دانست. مانند: كَمْ قُلٍّ فِي بَدَايَةِ هَذِهِ السُّورِ؟

جملات عربی باید از نظر جنس: مذکر و مؤنث، و تعداد: مفرد و مثنی و جمع، با هم یکسان باشد.

هذا الطَّالِبُ، نَاجِحٌ - هَذَانِ الطَّالِبَانِ، نَاجِحَانِ - هُؤْلَاءِ الطُّلَّابُ، نَاجِحُونَ.

هذه الطَّالِبَةُ، نَاجِحَةٌ - هَاتَانِ الطَّالِبَتَانِ، نَاجِحَتَانِ - هُؤْلَاءِ الطُّلَّابُ، نَاجِحَاتٌ.

التمرین الأول: به فارسی ترجمه کنید.

۱- تَفَكَّرْتُ سَاعَةً، خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَبْعِينَ سَنَةً.....

۲- خَيْرُ الْأُمُورِ، أَوْسَطُهَا.....

۳- فِي كُتُبِ الْقِصَصِ، عِبْرٌ لِلْأَطْفَالِ.....

۴- هُؤْلَاءِ اللَّاعِبُونَ، فَايِزُونَ فِي مُسَابِقَتَيْنِ.....

التمرین الثاني: در جای خالی کلمه مناسب بنویسید.

۱- هُؤْلَاءِ الرَّجَالُ..... عِنْدَ عَالِمِينَ. (جَالِسَاتٌ، جَالِسُونَ)

۲- هَاشِمٌ وَمَيْمٌ..... (مَسْرُورُونَ، مَسْرُورَانِ)

۳-..... الطُّلَّابُ وَاِقْفُونَ فِي الصَّفِّ. (ذَلِكَ، هَذِهِ، أَوْلَانِكَ).

التمرین الثالث: جمع کلمات زیر را بنویسید.

اللَّاعِبَةُ ..... البُيُوتَانِ ..... الرَّجُلُ ..... الْمُعَلِّمُ.....

التمرین الرابع: مترادف و متضاد کلمات زیر را در مقابل آنها بنویسید. (حداث، بستان، عداوة، حي)

صداقة ≠ ..... بساتین = ... موت ≠ ..... حديقة = ...